

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania A. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o ustalenie ustawodawstwa właściwego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13 lutego 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 grudnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 13 grudnia 2017 r. oddalił apelację A. K. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z 20 kwietnia 2017 r., który oddalił jego odwołanie od decyzji pozwanego organu rentowego z 20 grudnia 2016 r. potwierdzającej, że ustawodawstwo polskie jest właściwe dla skarżącego w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym od 1 września 2014 r. w związku z zatrudnieniem u pracodawcy słowackiego M. s.r.o. z/s w C.. Skarżący prowadził działalność gospodarczą w Polsce i podjął zatrudnienie w słowackiej firmie jako promotor usług i produktów w wymiarze 10 godzin miesięcznie za wynagrodzeniem 40 euro. Po wniosku skarżącego pozwany 25 sierpnia 2015 r. wydał decyzję tymczasową, że od 1 września 2014 r. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 13 ust. 1 lit. a w związku z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu i Rady (WE)

nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Decyzja ta została doręczona słowackiej instytucji ubezpieczeniowej 3 września 2015 r., która nie wniosła zastrzeżeń do decyzji tymczasowej. Pozwany decyzją z 20 grudnia 2016 r. potwierdził, że od 1 września 2014 r. ustawodawstwem właściwym jest ustawodawstwo polskie. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji skarżącego stwierdził przede wszystkim, iż nie występuje nieważność postępowania, gdyż pracodawca słowacki nie jest zainteresowanym w sporze między organem rentowym a skarżącym w zakresie ustalenia właściwego ustawodawstwa (wyrok Sądu Najwyższego z 14 lipca 2016 r., II UK 297/15). W kwestii pracy marginalnej Sąd Apelacyjny wskazał, iż organ rentowy powziął wątpliwość co do rzeczywistego charakteru wykonywania zatrudnienia oraz jego wymiaru i pismem z 22 czerwca 2015 r. zwrócił się do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o informacje dotyczące zatrudnienia wnioskodawcy. W odpowiedzi Socjalna Poistovna w piśmie z 24 lipca 2015 r. jednoznacznie wskazała, że zatrudnienie apelującego odpowiada pracy marginalnej. Obie instytucje przeprowadziły zatem procedurę dotyczącą stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego nr 883/2004, przewidzianą w art. 16 rozporządzenia wykonawczego z 16 września 2009 r. nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia podstawowego. Po wyczerpaniu trybu pozwany miał podstawy do wydania skarżonej decyzji z 20 grudnia 2016 r. Nie był zatem zasadny zarzut skarżącego, jakoby pozwany, czy Sąd pierwszej instancji, oceniali jego zatrudnienie na Słowacji jako marginalne. Takiej oceny Sąd nie dokonywał a jedynie przywołał stanowisko słowackiej instytucji ubezpieczeniowej.

W skardze kasacyjnej zarzucano naruszenie: 1) prawa materialnego: a) art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego nr 883/2004 w związku z art. 16 ust. 2 i 4 rozporządzenia wykonawczego poprzez jego niezastosowanie, co skutkowało uznaniem, że wnioskodawca od 1 września 2014 r. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, mimo wykonywania pracy najemnej na terenie Słowacji oraz prowadzenia działalności na własny rachunek w Polsce oraz obowiązywania normy kolizyjnej w tym zakresie wskazującej na pierwszeństwo ustawodawstwa państwa miejsca wykonywania pracy najemnej; b) art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia wykonawczego w związku z

art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego poprzez bezpodstawne zastosowanie, mimo że Sąd nie miał kompetencji do oceny charakteru pracy wnioskodawcy na terenie Słowacji; 2) prawa procesowego: a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nie dokonanie przez Sąd drugiej instancji wszechstronnej analizy całego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w szczególności poprzez pominięcie niezachowania wymaganego trybu przez organ rentowy w celu wyjaśnienia wątpliwości, co do marginalnego charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę, a także kwestii niezwrócenia się do odpowiedniego organu słowackiego o podjęcie stosownych działań, i mimo nie wyjaśnienia tychże kwestii uznanie przez Sąd drugiej instancji, iż wyrok Sądu pierwszej instancji i poprzedzająca go decyzja organu rentowego z 20 grudnia 2016 r. wydana została w granicach prawa; b) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 5 i 477¹¹ § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania, wywołanej pozbawieniem możliwości obrony przez pracodawcę słowackiego swoich praw jako zainteresowanego w sprawie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania „w świetle zgłoszonych zarzutów kasacyjnych” wskazano na „oczywistą zasadność tego środka odwoławczego, a także nieważność postępowania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Niezasadny jest zarzut nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c., gdyż słowacki pracodawca nie był zainteresowanym w sprawie o podleganie skarżącego polskim ubezpieczeniom społecznym. Nie jest to kwestia nowa. Prawidłowo ocenił to Sąd Apelacyjny i wskazał na wyrok Sądu Najwyższego 14 lipca 2016 r., II UK 297/15. Jest szereg dalszych orzeczeń, które potwierdzają ten kierunek wykładni (por. choćby por. wyrok z 25 listopada 2016 r., I UK 370/15 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 27 września 2016 r., I UZ 14/16; z 6 września 2016 r., I UZ 13/16). Zgodnie z zasadą terytorialności, chodzi o prawa i obowiązki wynikające z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych, dlatego

przepis ten nie ma zastosowania do praw i obowiązków wynikających z porządków prawnych innych krajów członkowskich Unii, o których rozstrzygają odpowiednie organy tych krajów wedle obowiązującego w nich prawa.

Wniosek błędnie przyjmuje, że podstawy kasacyjne składają się na podstawy przedsądu („w świetle zgłoszonych zarzutów kasacyjnych”). Podstawy kasacyjne stanowią odrębny element skargi kasacyjnej i nie zastępują podstaw przedsądu ani ich uzasadnienia (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 2 i art. 398⁹ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna ma na uwadze indywidualny interes skarżącego w przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skargę kasacyjną wnosi się od prawomocnego wyroku co oznacza, że skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinien samodzielnie, czyli odrębnie od podstaw kasacyjnych wskazać i wykazać naruszenie przepisów prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Skarżący tego nie czyni. Kwestionuje zachowanie reżimu proceduralnego z art. 16 rozporządzenia wykonawczego, co nie jest wystarczające z dwóch przyczyn. Po pierwsze, wbrew argumentacji wniosku Sąd drugiej instancji nie oparł się wyłącznie na tym, że organ słowacki nie wniósł zastrzeżeń do ustalenia tymczasowego ustawodawstwa w terminie dwóch miesięcy i nie wydał decyzji o podleganiu ubezpieczeniom społecznym na terenie Słowacji (...). Sąd ustalił – co wniosek skarżącego pomija – że pozwany przed wydaniem decyzji tymczasowej 25 sierpnia 2015 r. pismem z 22 czerwca 2015 r. zwrócił się do słowackiej instytucji o informacje dotyczące zatrudnienia skarżącego i jego oceny w kierunku pracy marginalnej (10 godzin miesięcznie za wynagrodzeniem 40 euro). W odpowiedzi Socjalna Poistovna w piśmie z 24 lipca 2015 r. jednoznacznie wskazała, że zatrudnienie skarżącego odpowiada pracy marginalnej. Wydanie przez pozwanego decyzji tymczasowej po stanowisku instytucji słowackiej nie było bezpodstawne. Procedura wyjaśniania i ustalenia ubezpieczenia nie oznacza, że po wniosku organ rentowy zawsze ma ustalić w decyzji tymczasowej podleganie ubezpieczeniom społecznym drugiego państwa, gdy nie ma ku temu podstaw. Po wtóre, w sprawie decydowało prawo materialne, czyli ocena zatrudnienia wnioskodawcy jako pracy

marginalnej (art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia wykonawczego). Tego ustalenia skarżący nie podważa we wniosku. Wiąże ono w ocenie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (ustalenia stanu faktycznego, na których oparto zaskarżony wyrok, wiążą w ocenie zarzutów kasacyjnych a więc również na etapie przedsądu – art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Instytucja słowacka nie zmieniła potem swojego stanowiska, mimo otrzymania decyzji tymczasowej i mimo upływu czasu od wydania decyzji tymczasowej (25 sierpnia 2015 r.) do wydania decyzji objętej odwołaniem (20 grudnia 2016 r.). Sedno rozstrzygnięcia leży więc w zakresie pracy skarżącego za granicą. Jej zakres mógł być oceniony jako praca marginalna. Wniosek nie podważa ustaleń i oceny w tym zakresie. Nie ma zatem podstaw do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).